

Karantino pamokos Respublikinėje Vilniaus universitetinėje ligoninėje

Asta Bagdonavičienė

VšĮ Respublikinė Vilniaus universitetinė ligoninė, Dokumentų valdymo ir komunikacijos skyrius

Šiomet pavasaris visame pasaulyje išaušo paženklintas koronaviruso SARS-CoV-2 iššūkio, su kuriuo tenka tvarkytis iki šiol. Šio iššūkio suvaldymas pareikalavo daug mūsų visų pastangų, kad prisitaikytume prie kitokio darbo režimo, naujų reikalavimų, griežtų suvaržymų. Nebuvo išvengta ir kritinių momentų, tačiau, išmokę pamokas bei įgiję praktinės patirties, įgavome daugiau drąsos ir šiandien jaučiamės kur kas tvirčiau nei pandemijos pradžioje.

Norėdami pasidalyti gerosios praktikos pavyzdžiais, išskyrėme esminius aspektus, kuriuos galėtume įvardyti kaip labai svarbius bet kuriai gydymo įstaigai.

Centralizuotas valdymas

Jau pirmosiomis dienomis buvo suburtas specialus COVID-19 valdymo Respublikinėje Vilniaus universitetinėje ligoninėje komitetas, kurio sprendimų vykdymas privalomas visiems darbuotojams. Nuolatinę komiteto sudėtį sudaro administracijos vadovybė, kai kurių klinikinių padalinių vadovai, infekcijų kontrolės, darbuotojų saugos ir sveikatos, komunikacijos specialistai, pagal poreikį kviečiami už kitas veiklas atsakingi kolegos.

Komiteto posėdžiuose analizuojami visi ekstremaliosios situacijos metu valstybės lygmeniu priimami sprendimai, vertinami jų įgyvendinimo būdai įstaigos mastu, iki smulkesnių detalių aptariami skirtingi veiklos scenarijai, rengiamos pagalbos pacientams teikimo tvarkos, rekomendacijos personalui ir visi kiti reikalingi dokumentai.

COVID-19 valdymo Respublikinėje Vilniaus universitetinėje ligoninėje komiteto narė, Slaugos proceso valdymo tarnybos vyriausioji slaugos administratorė Beata Dautarienė:

„Šiuo metu komitetas posėdžiauja jau tik retkarčiais, tačiau pandemijai įsibėgėjant buvo periodų, kuomet tekdavo rinktis keletą kartų per dieną ar dirbti savaitgaliais. Pagal posėdžių protokolus suskaičiavome, kad komitetas buvo susirinkęs ne mažiau kaip 85 kartus. Už darbo organizavimą karantino laikotarpiu atsakingiems darbuotojams teko apdoroti didžiulį kiekį informacijos – ne tik peržiūrėti, bet ir užtikrinti, kad visi operacijų vadovo nurodymai veiktų realiai, būtų aiškūs ir suprantami darbuotojams, turėjome labai operatyviai reaguoti į dinamiškai kintančią situaciją ir imtis atitinkamų priemonių. Turbūt arčiausiai su realia COVID-19 grėsme susidūrėme, kai buvo nustatytas infekcijos židinyje priklausančiame reabilitacijos centre „Pušyno kelias“. Tuomet teko įdėti labai daug pastangų protrūkiui suvaldyti ir darbui organizuoti bei pacientų priežiūros tęstinumui užtikrinti, kai daugumai reabilitacijos centro darbuotojų teko izoliuotis. Tokiomis sudėtingomis situacijomis labai pasimato, koks svarbus yra koordinuotas veiksmų valdymas ir aiškus atsakomybių paskirstymas, darbuotojų susitelkimas, kad visi būtini sprendimai būtų įgyvendinti.“

Aktyvi komunikacija

Pandemijos metu itin daug dėmesio skyrėme vidinei komunikacijai, siekdami, kad būtent ji taptų patikimos informacijos šaltiniu įstaigos personalui. COVID-19 temai buvo sukurtas specialus intraneto puslapis, visiems darbuotojams pasiekiamas tiek iš darbo vietos, tiek iš namų. Taip duomenys apie epidemiologinę situaciją

įstaigoje, veiksmų algoritmai, atmintinės ir schemas, COVID-19 valdymo komiteto priimti nutarimai ir kiti lokali teisės aktai, susiję su COVID-19 valdymu, bei kita svarbi ir aktuali informacija tapo lengvai ir patogiai prieinama kiekvienam darbuotojui.

Į COVID-19 valdymo komiteto posėdžius kviečiami ir darbuotojų atstovai, komiteto sprendimai reguliariai aptariami nuotoliniuose susitikimuose su darbuotojų profsąjungų nariais, stengiantis atsakyti į visus darbuotojams kylančius klausimus bei paaiškinti priimtų sprendimų priežastis ir kontekstą. Juk iš esmės pasikeitus darbo organizavimui, esant daugybei suvaržymų, situacijos neapibrėžtumui, teko susidurti su įvairiomis darbuotojų baimėmis, nepasitenkinimu, kuriuos labai sunku įveikti be atviros ir sąžiningos komunikacijos su darbdaviu.

Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės Slaugos proceso valdymo tarnybos koordinatorė Julija Žalalienė:

„Nuo darbuotojų nebuvo nuslėptas nė vienas koronaviruso užfiksavimo Respublikinėje Vilniaus universitetinės ligoninėje faktas. Apie visus atvejus darbuotojams būdavo pranešama nedelsiant, pakartotinai referuojama, kaip buvo išspręsta konkreti situacija. Džiaugiuosi, kad ne tik šiuo, bet ir kitais klausimais ligoninės vadovybė propaguoja atskaitingumo savo kolektyvui politiką – darbuotojai reguliariai informuojami apie visas įstaigos aktualijas, svarbius priimtus sprendimus. Tik būdamas atviras su darbuotoju, gali tikėtis adekvataus jo atsako.“

COVID-19 valdymo atmintinė

Personalo įsitraukimas

Bet kurioje gyvenimo situacijoje pasitvirtina patarlė „Vienas lauke – ne karys“. Sėkmingam krizių suvaldymui labai padeda visų organizacijos narių įsitraukimas. Slaugos personalas ir įprastomis aplinkybėmis yra pagrindinis gydymo įstaigos stuburas, o COVID-19 infekcijos akivaizdoje jų indėlis yra kone pats reikšmingiausias, todėl didžiausią prioritetą skyrėme būtent šios grandies pasiruošimui dirbti epidemijos sąlygomis.

Dažniausias žmogui kylančio pasipriešinimo veiksnys būna baimė dėl nežinojimo, tačiau šiai spragai užpildyti neužtenka vien tik teorinių žinių – darbuotojo drąsa ir pasitikėjimas savimi tiesiogiai priklauso nuo įvaldytų praktinių įgūdžių.

Karantino metu Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės gydymo ir slaugos personalui buvo surengti šie mokymai:

- **Asmens apsaugos priemonių apsirengimo ir (arba) nusirengimo mokymai.** Kiekvienas klinikiniame skyriuje dirbantis asmuo buvo pakviestas ir dalyvavo praktiniuose mokymuose, kuriuose galėjo aptarti smulkias, tačiau be galo svarbias detales, užtikrinant tinkamą apsaugos priemonių dėvėjimą, o ypač – teisingą jų nusiėmimą. Juk apsaugos priemonės suteikia deramą apsaugą nuo koronaviruso tik tinkamai naudojamos. RVUL Infekcijų kontrolės skyrius darbuotojams taip pat paruošė specialias apsirengimo ir (arba) nusirengimo atmintines bei detalias rekomendacijas, kokius apsaugos priemonių rinkinius konkrečioje situacijoje dėvėti (nuo karantino pradžios šios rekomendacijos buvo atnaujintos net 26 kartus). Nors teoriniai asmens apsaugos priemonių dėvėjimo aspektai personalui buvo žinomi, tačiau praktinis instruktažas kiekvienam darbuotojui suteikė daugiau užtikrintumo ir saugumo.

- **Personalo ir pacientų srautų judėjimo praktinis instruktažas.** COVID-19 pacientams buvo rezervuotas visas atskiras ligoninės korpusas, kuriame galiojo savos taisyklės. Visi darbuotojai turėjo žinoti, kaip juda personalo ir pacientų srautai, atsiradus klinikiniams atvejams su įtariama COVID-19 diagnoze, kur leidžiama įeiti tik dėvint specialią aprangą, kaip vyksta laboratorinių ėminių, skalbinių, maisto, medicinos prietaisų judėjimas „švariose“ ir infekuotose zonose ir kt. Kolektyvas su visais šiais keliais buvo supažindintas ne tik nubraižytais schemomis, bet ir gyvų „ekskursijų“ metu.

- **Patalpų ir paviršių valymo bei dezinfekavimo praktinis instruktažas.** Slaugytojo padėjėjai, pagalbiniai darbuotojai ir valytojai praktiniuose mokymuose įgijo, atnaujino arba papildė žinias apie tinkamą valymo inventoriaus ir cheminių priemonių naudojimą, valymo procesą nuo teisingo pasirengimo iki darbo užbaigimo, saugų medicininių atliekų šalinimą, skalbinių surinkimą ir kt. Per 2 savaites instruktaže dalyvavo daugiau kaip 300 darbuotojų.

- **PGR tepinėlių ėmimo mokymai.** Pradėjus profilaktiškai testuoti sveikatos priežiūros specialistus, kas savaitę tekdamo ištirti apie 1200 darbuotojų per 1–2 dienas – toks kiekis tyrimų buvo naujas iššūkis darbuotojams. Gydytojai otorinolaringologai pasidalijo savo praktine patirtimi ir PGR tepinėlių ėmimo technikos subtilybėmis su bendrosios praktikos slaugytojais. Pirmiausia buvo apmokyti keli iniciatyvą parodę savanoriai, o ilgainiui prie jų prisijungė ir kiti slaugytojai, kad bet kuriuo metu kiekviename klinikiniame skyriuje būtų darbuotojas, gebantis paimti infekcijai nustatyti reikalingą mėginį. Šiandien tepinėlio iš gerklės ir nosiaryklės paėmimas jau yra tapęs rutinine bendrosios praktikos slaugytojo kompetencija.

Slaugytojai su specialia apsaugos apranga

PGR tepinėlio ėmimo mokymai

Didelis iššūkis, organizuojant darbą karantino metu, teko klinikinių skyrių vyresniesiems slaugytojams. Dalį įstaigos infrastruktūros reikėjo rezervuoti darbui su COVID-19 sergančiais pacientais, o visą kasdienę ligoninės veiklą „sutalpinti“ likusiose patalpose, dalijantis ne tik materialiniais, bet ir žmogiškaisiais ištekliais. Respublikinėje Vilniaus universitetinėje ligoninėje prastova nebuvo skelbiama – karantino ir ekstremaliosios situacijos metu visas įstaigos personalas dirbo suminės darbo laiko apskaitos režimu. Daliai darbuotojų buvo suteiktas poilsis, mokant jiems vidutinį darbo užmokestį, o dirbančios ir besiilsinčios pamainos periodiškai keisdavosi, todėl darbas vyko mišriomis komandomis. Vyresniesiems slaugytojams teko dirbti su „ne savo“ skyriaus darbuotojais, kartu su jais spręsti konkrečias kasdienes problemas ir, pasitelkus vadybinius gebėjimus, lanksčiai organizuoti slaugos procesą.

Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės Terminių traumų skyriaus vyresnioji slaugytoja Jolanta Lištvan:

„Karantino metu sustabdžius planinių paslaugų teikimą, man teko imtis naujos darbo srities – dalyvauti grupėje, atliekančioje ligoninės darbuotojų profilaktinius tyrimus dėl koronaviruso SARS-CoV-2, nuo gegužės dirbau izoliaciniame sektoriuje, kur buvo stacionarizuoti pacientai, laukiantys PGR tyrimų atsakymų, vėliau buvau perkelta į II Neurologijos su smegenų kraujotakos sutrikimais skyrių. Sunkiausia buvo pirmosiomis dienomis – juk ateini į komandą, kurios pati nepažįsti bei kurios nariams anksčiau neteko dirbti kartu, ir turi efektyviai organizuoti jos darbą. Tačiau džiaugiuosi, kad su naujomis kolegėmis gana greitai radome bendrą kalbą, visą sunkųjį laikotarpį gyvenome draugiškai, palaikydamos ir padėdamos viena kitai. Labai jautėme ir Slaugos proceso valdymo tarnybos administracijos paramą, ypač kai reikėdavo rasti papildomų darbo rankų, kad būtų suformuota visa pamainos slaugytojų brigada. Bendras darbas labai suartino, ir dabar su savo „karantino komanda“ man smagu susitikti skyriuose ar prasilenkti ligoninės koridoriuose. Nauji iššūkiai atnešė ir naujos patirties – darbo kitoje vietoje, su kitais žmonėmis. Kai patenki į sau neįprastą aplinką, ją įvertini kitomis akimis, randi, ko išmokti, vėliau pabandai kažką naujo pritaikyti ir savo nuolatinėje darbo vietoje. Jaučiu, kad visi šiuo laikotarpiu įveikti sunkumai davė naudos ir man pačiai.“

Ko mus išmokė karantinas? Jis sustiprino Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės komandą daugeliu aspektų – padėjo pastebėti silpnąsias organizacijos vietas ir paskatino siekti aukštesnių veiklos standartų, leido iš naujo įvertinti ir patobulinti vidinius procesus, stiprinti vadybinius įgūdžius bei kolektyvo tarpasmeninius santykius.